

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 194/06-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. augusta 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť D. C., R., zastúpeného advokátom Mgr. R. G., Ž., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 255/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 255/99 porušil základné právo D. C., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 255/99 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. D. C. p r i z n á v a primerané finančné zadošťačenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Prievidza p o v i n n ý mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. D. C. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 682 Sk (slovom osemtisícšesťstoosemdesiatdva slovenských korún), ktorú je Okresný súd Prievidza povinný vyplatiť na účet jeho advokáta Mgr. R. G., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 14. júna 2006 č. k. I. ÚS 194/06-14 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť D. C., R. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 255/99 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1. 1. Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ podal okresnému súdu 6. júla 1999 návrh na začatie konania proti odporcovi B., a. s., za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu A., a. s., o náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti. Konanie v danej veci je vedené okresným súdom pod sp. zn. 4 C 255/99 a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

Okresný súd vo veci prvýkrát nariadil pojednávanie po viac ako roku. Od podania návrhu bol potom ďalšie dva roky vo veci nečinný (ďalšie dve pojednávania vo veci sa uskutočnili až 8. októbra 2002 a potom 12. novembra 2002) a termín ďalšieho pojednávania vo veci určil opäť s viac ako dvojročnou prestávkou (18. marec 2005).

Podľa názoru sťažovateľa odročenie posledného pojednávania na neurčito nebolo dostatočne odôvodnené priebehom konania a navyše súd ani po 14 mesiacoch od

posledného pojednávania vo veci neurčil termín ďalšieho pojednávania. Sťažovateľ preto ako účastník konania už podaním zo 17. októbra 2005 podal sťažnosť predsedovi okresného súdu na neodôvodnené prietahy v súdnom konaní „*majúc za to, že sú spôsobené nečinnosťou súdu v konaní*“. Predsedníčka okresného súdu v písomnej odpovedi z 1. decembra 2005 sp. zn. Spr. 1311/2005 na sťažnosť účastníka uviedla, že ide o právne zložitú a skutkovo náročnú, vzhľadom na stav v senáte zákonnej sudkyne je vec vybavovaná primerane množstvu jej agendy a odvolala sa na jej vyjadrenie k sťažnosti, že „*ak budú predložené do spisu všetky listinné dôkazy podľa referátu zo dňa 24. 11. 2005, vo veci ihneď nariadi termín pojednávania, na ktorom o nároku navrhovateľa rozhodne*“. Dosiaľ posledným sťažovateľovi známym úkonom súdu bola písomná výzva sťažovateľovi z 2. decembra 2005 na doloženie dokladov o jeho príjme od marca 2005 a popis práce jeho pracovného zaradenia - manipulačného robotníka. Požadované doklady sťažovateľ predložil okresnému súdu 24. januára 2006. Od predloženia dokladov do podania ústavnej sťažnosti, napriek tomu,

- „*že sa jedná o pracovnoprávny spor vo veci nároku z titulu zistenej choroby z povolania,*

- *že konanie súdu trvá už takmer sedem rokov (...)*

- *že nepochybne uplynula dostatočná lehota na splnenie príkazu súdu tohto z posledného pojednávania, ako aj z nasledujúcej písomnej výzvy (...)*“, okresný súd neurčil ďalší termín pojednávania vo veci.

Sťažovateľ je presvedčený, že okresný súd v konaní sp. zn. 4 C 255/99 jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakotvené v čl. 48 ods. 2 ústavy a základné právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru svojou nečinnosťou porušil a naďalej porušuje.

Sťažovateľ je toho názoru, že vzhľadom na okolnosti danej veci sú splnené podmienky i pre priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré sťažovateľ navrhuje priznať v sume 100 000 Sk najmä z nasledujúcich dôvodov: sťažovateľ je osobou, ktorej bola zistená choroba z povolania, čím objektívne došlo k obmedzeniu jeho ďalšieho pracovného uplatnenia a predmetom súdneho konania je práve nárok na náhradu škody z dôvodu zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú mu chorobou z povolania vo forme finančného nároku, ktorý zákon priznáva poškodenému na kompenzáciu jeho

finančnej straty na zárobku. V dôsledku neprimeranej dĺžky súdneho konania trvá stav právnej neistoty a osoba zodpovedná za vzniknutú škodu na zdraví sťažovateľa tak jeho zákonný nárok v plnej výške neplní, čím sťažovateľ dlhodobo pociťuje priamu finančnú ujmu - po vzniku choroby z povolania nezanedbateľnú v jeho súčasnej osobnej a sociálnej situácii.

1. 2. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Okresný súd v Prievidzi postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 255/99 porušil základné právo sťažovateľa D. C. (...) na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa (...) čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky a právo (...) na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 veta prvá Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu v Prievidzi, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 255/99 ďalej konal bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľovi D. C. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk (...), ktoré ukladá Okresnému súdu v Prievidzi zaplatiť sťažovateľovi v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresnému súdu v Prievidzi ukladá povinnosť zaplatiť v rovnakej lehote sťažovateľovi na účet jeho právneho zástupcu trovy konania vo výške vyčíslenej právnym zástupcom sťažovateľa (...).“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. L. M. listom z 11. júla 2006 sp. zn. Spr 823/06 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 31. júla 2006.

2. 1. Predsedníčka okresného súdu okrem prehľadu procesných úkonov v napadnutom konaní uviedla najmä, že:

„(...) Navrhovateľ návrhom na začatie konania uplatňuje nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení PN za čas od 1. 6. 1998 doteraz, vrátane úroku z omeškania s tým, že do konca júla 2000 vyčísľil úhrnnú čiastku zročných mesačných súm sumou 120 053,- Sk

a od 1. 8. 2000 nárok ozrejmil vo výške 10 908,- Sk mesačne až doteraz. Svoj nárok na náhradu škody upravoval dvakrát v priebehu konania.

Navrhovateľ je poberateľom čiastočného invalidného dôchodku a je nezamestnaný. Pracovný pomer s odporcom bol skončený dňa 27. 7. 1998 dohodou bez uvedenia dôvodov na podnet navrhovateľa, pričom v priebehu konania tvrdil, že skutočným dôvodom skončenia pracovného pomeru boli zdravotné dôvody z choroby z povolania.

Súd preto musel sa vysporiadať s týmito tvrdeniami a to aj pomocou znaleckého dokazovania znalcom z odboru pracovného lekárstva a tým sa stala uvedená vec skutkovo zložitá. Pokiaľ ide o zabezpečenie iných dôkazov (napríklad výsluch svedkov, správ od ošetrovujúcich lekárov, mzdových podkladov a podobne) súd po tejto stránke vec skutkovo zložitú nemal. Spor je však právne zložitý z nasledovných dôvodov:

Do 1. 1. 2004 nárok navrhovateľa upravovali ustanovenia Zákonníka práce, ktoré boli účinnosťou Zákona č. 461/2003 o sociálnom poistení zrušené.

Aj keď ustanovenia Zákonníka práce o náhrade škody z choroby z povolania upravovali základ nároku navrhovateľa na náhradu škody, absentovala právna úprava o výške nároku na náhradu škody (náhradu za stratu na zárobku po skončení PN) v prípadoch, keď poškodený (na ktorom spočíva dôkazné bremeno) bol poberateľom ČID-u a súčasne evidovaným nezamestnaným. Ustanovenia Zákonníka práce účinné do 1. 1. 2004 vychádzali z predpokladu existencie príjmu poškodeného zamestnanca. Pri rozhodovaní v porovnateľných veciach boli odvolacím súdom vynesené rozdielne rozhodnutia, ktoré boli zosúladené až rozhodnutím Najvyššieho súdu v Bratislave 3 Cdo 163/2004 zo dňa 28. 2. 2006. Najvyšší súd SR rozhodnutím 3 Cdo 93/03 zo dňa 27. 7. 2004 vyslovil názor, že skutočnosť, že poškodený zamestnanec sa nemôže zamestnať v inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo je pracovným úrazom (chorobou z povolania) zníženej pracovnej schopnosti len pre nedostatok pracovných miest, nie je spôsobená v príčinnej súvislosti s pracovným úrazom (chorobou z povolania), ale situáciou na trhu práce. Ale až už uvedeným rozhodnutím Najvyššieho súdu SR Bratislava 3 Cdo 163/2004 z 28. 2. 2006 sa riešila aj otázka výšky náhrady škody.

Ďalší problém spočíval v tom, že s účinnosťou Zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a jeho prechodných ustanovení § 272 ods. 1, 5 ods. 1. 1. 2004 preberá výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovných úrazoch

a chorobách z povolania S. p. v B. Od 1. 1. 2004 dochádza teda k zásadnej zmene tak v pomenovaní, ako aj vo výpočte náhrady za stratu na zárobku, kedy tento nárok sa už stáva úrazovou dávkou a rozhoduje o ňom len sociálna poisťovňa.

Od 1. 1. 2004 vyvstal pre všeobecné súdy problém ich právomoci vo veci konať a rozhodovať a to nielen o nárokoch existujúcich po 1. 1. 2004, ale aj o nárokoch pred uvedeným dátumom. K týmto pochybnostiam o nedostatku právomoci prispelo aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 4 Cdo 17/2005 zo dňa 29. 11. 2005, v ktorom senát najvyššieho súdu sa postavil jednoznačne na stanovisko, že o takýchto nárokoch, aký je uplatnený navrhovateľom, nie je daná právomoc súdu, ale S. p. v B. V rovnakom období iný senát najvyššieho súdu nevyklúčil právomoc súdu konať o takomto nároku, aký uplatňuje navrhovateľ, preto na podnet Okresného súdu v Prievidzi bolo vyvolané zasadnutie kolégia Najvyššieho súdu SR na zjednotenie stanoviska o tom, či je daná právomoc súdov vo veci konať, aby všeobecný súd prípadne nevynášal zmätočné rozhodnutia. Zjednocujúce stanovisko občiansko-právneho a správneho kolégia Najvyššieho súdu SR bolo prijaté až v júni 2006. Zatiaľ nie je zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

Vzhľadom na uvedení skutočnosť súd bude konať v zmysle doposiaľ síce nepublikovaného, ale nám známeho stanoviska Najvyššieho súdu SR.

Všetci právni zástupcovia navrhovateľa nereagovali na zmenu právnych predpisov, nezaoberali sa pasívnou legitimáciou odporcu, že došlo k zmene v prechode vo výkone poistenia zodpovednosti zamestnávateľa za spôsobenú škodu zamestnancovi zo S., a. s. na S. p. Zákonom č. 242/2001 Z. z., vykonali jednoducho mechanický prepočet nároku navrhovateľa bez zohľadnenia vyššie uvedeného. Rozhodnutie o nároku navrhovateľa si vyžaduje dôslednú znalosť množstva právnych predpisov, ktoré sa sústavne menia, sledovanie rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR.

Na základe uvedeného sa nedomnievam, že by zo strany súdu došlo k zbytočným prieťahom v konaní.

Súčasne oznamujem, že netrvám na konaní verejného ústneho pojednávania. (...)“

2. 2. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu okresného súdu uviedol:

«(...)

I) *Prehľad procesných úkonov súdu vo veci sp. zn. 4 C 255/99, uvedený v úvode vyjadrenia, nevyvracia, ale objektívne potvrdzuje dôvodnosť sťažnosti.*

II) *Doterajšia dĺžka súdneho konania nie je primeraná súdom dôvodenej skutkovej zložitosti veci a to ani s prihliadnutím na doterajší priebeh dokazovania, počet a štruktúru vykonaných dôkazov. Namietané zbytočné prietahy v konaní podľa názoru sťažovateľa pramena v prvom rade a v najväčšej miere v nečinnosti súdu - v často neodôvodnených a najmä neprimerane veľkých časových odstupoch medzi jednotlivými procesnými úkonmi súdu, vymenovanými v úvode vyjadrenia.*

III) *Najrozsiahlejšou časťou vyjadrenia je odôvodnenie právnej zložitosti sporu.*

Predmetom sťažnosti nie je posúdenie uplatneného nároku či rozhodnutia vo veci samej (ktoré dosiaľ súd prvého stupňa napriek dĺžke trvania konania nevyhlásil), ale vec porušenia ústavou a medzinárodnými zmluvami chránených základných práv a slobôd sťažovateľa.

Sťažovateľ, najmä prostredníctvom svojho právneho zástupcu, môže vysloviť svoje porozumenie pre zložitost' celej problematiky, podrobne opísanej v tejto časti vyjadrenia a svoje uznanie, že pre všeobecné súdy v Slovenskej republike a ich sudcov „vyvstalo“ (nielen od 1. 1. 2004) viacero právnych problémov a že to pri rozhodovaní právnych vecí v čase transformujúceho sa právneho poriadku, s tým spojených častých a zásadných legislatívnych zmien, určite nemajú ľahké tak, ako to nemajú ľahké ani občania tohto štátu, ktorých práv sa tieto legislatívne zmeny bezprostredne dotýkajú a o právach ktorých, ako účastníkov konania, súdy rozhodujú. Táto jeho vôľa porozumenia a uznania však končí tam, kde ako príčina trvania jeho problému a s tým súvisiaceho nežiadúceho stavu právnej neistoty popri dôsledku konania druhej strany sporu v jeho právnej veci sa vyskytne i nečinnosť súdu, ako ústavou a zákonmi určeného príslušného orgánu právnej ochrany.

Sťažovateľ v prípade ohrozenia alebo porušenia svojho práva v predmetnej právnej veci, po tom ako sa zákonom ustanoveným postupom obrátil na všeobecný súd so žiadosťou o ochranu tohto svojho práva, jednoducho nemá inú možnosť, ako očakávať a trvať na tom, že následný postup súdu (prirodzene v riadnej súčinnosti s účastníkmi) bude taký, aby ochrana práva bola rýchla a účinná (čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky zaručujúce

právo na súdnu a inú právnu ochranu, základné ustanovenia §§ 1 až 6 Občianskeho súdneho poriadku).

Je povinnosťou toho súdu, ktorý vo veci koná, vždy počas konania skúmať, či sú splnené podmienky, za ktorých môže vo veci konať – vrátane svojej vlastnej právomoci (§ 103 Občianskeho súdneho poriadku). Preto podľa názoru sťažovateľa argumentácia k právnej problematike právomoci súdu konať vo veci samej, čo ako pozoruhodná, ktorou súd vo svojom vyjadrení odôvodňuje právnu zložitost' sporu, nie je v tomto konaní o sťažnosti sťažovateľa na mieste, ani sťažovateľ nepovažuje za potrebné k jej vecnej stránke zaujímať vlastné stanovisko v tomto konaní. Vôbec už z pohľadu sťažovateľom namietaného porušenia jeho základného práva nemožno pripustiť prípadný nedostatok (hmotnoprávnej) judikatúry Najvyššieho súdu SR, či rozdielne rozhodovanie odvolacieho súdu v porovnateľných veciach, ako odôvodnenie primeranosti doterajšej dĺžky súdneho konania vzhľadom na právnu zložitost' sporu.

IV) Sťažovateľ si preto dovoľuje požiadať Ústavný súd Slovenskej republiky, aby jeho sťažnosti, v medziach, v ktorých ju prijal na ďalšie konanie a z dôvodov podrobne v sťažnosti uvedených a doplnených v tomto podaní, vyhovel a v takom prípade uložil Okresnému súdu v Prievidzi povinnosť nahradiť sťažovateľovi v plnej výške vzniknuté trovy konania z titulu jeho právneho zastúpenia advokátom, na účet jeho právneho zástupcu, označený v záhlaví tohto listu.

Sťažovateľ nakoniec, na žiadosť ústavného súdu v zmysle ust. § 30 ods. 2 cit. zák. NR SR č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov, so zreteľom na hospodárnosť konania a pretože od prípadného ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, oznamuje ústavnému súdu, že súhlasí s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania v tejto veci. (...)

Doterajšieho trovy sťažovateľa z titulu jeho právneho zastúpenia advokátom ku dňu podania tohto stanoviska predstavujú spolu sumu 8.682,- Sk (...).»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie

veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu s'ťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 255/99:

Dňa 27. júla 1999 podal s'ťažovateľ okresnému súdu žalobný návrh „o náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti podľa ust. § 195 Zákonníka práce“ proti B., a. s., so sídlom v P. (ďalej len „odporca“). Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 4 C 255/99.

Dňa 9. augusta 1999 okresný súd zaslal kópiu žalobného návrhu odporcovi na vyjadrenie.

Dňa 24. augusta 1999 sa odporca vyjadril k návrhu.

Dňa 10. decembra 1999 okresný súd vyzval S. p., a. s., aby obratom oznámila, či v konaní mieni vystupovať ako vedľajší účastník.

Dňa 23. decembra 1999 S. p., a. s., oznámila súdu svoj vstup do konania ako vedľajší účastník na strane odporcu.

Dňa 16. februára 2000 s'ťažovateľ podal „návrh na pristúpenie ďalšieho účastníka konania podľa ust. § 92 ods. 1 O. s. p.“

Dňa 8. júna 2000 právna zástupkyňa s'ťažovateľa požiadala súd o vytýčenie termínu pojednávania.

Dňa 28. júna 2000 okresný súd uznesením č. k. 4 C 255/99-53 pripustil vstup S. p., a. s., do konania ako vedľajšieho účastníka na strane odporcu. Uvedeného dňa súd tiež nariadil pojednávanie na 8. august 2000 a požiadal Okresný úrad práce v Ž. o informáciu, či je s'ťažovateľ, a odkedy v evidencii nezamestnaných.

Dňa 13. júla 2000 Okresný úrad práce v Ž. oznámil súdu požadované údaje.

Dňa 7. augusta 2000 právna zástupkyňa s'ťažovateľa doručila „upresnenie petitu návrhu zo dňa 6. 7. 1999“.

Dňa 8. augusta 2000 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom s'ťažovateľ doručil súdu „upresnenie petitu návrhu zo dňa 6. 7. 1999“. Pojednávanie bolo odročené na neurčito

za účelom výsluchu svedkov, ktorých mená mal oznámiť odporca. Sťažovateľovi bolo uložené predložiť pracovnú zmluvu a výplatné listiny.

Dňa 11. augusta 2000 odporca oznámil súdu mená a adresy svedkov.

Dňa 15. augusta 2000 sťažovateľ doručil súdu požadované doklady.

Dňa 6. septembra 2002 právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala súd o nariadenie termínu pojednávania.

Dňa 11. septembra 2002 súd nariadil pojednávanie na 8. október 2002.

Dňa 4. októbra 2002 svedok J. M. ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní nariadenom na 8. október 2002.

Dňa 8. októbra 2002 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sťažovateľ spresnil výšku náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti a doložil súdu ďalšie listinné dôkazy. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom výsluchu svedka J. M.

Dňa 9. októbra 2002 odporca oznámil súdu vhodný termín na predvolanie svedka J. M.

Dňa 11. októbra 2002 súd nariadil pojednávanie na 12. november 2002.

Dňa 12. novembra 2002 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom súd pripustil zmenu návrhu. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania.

Dňa 19. novembra 2002 odporca doručil súdu listinné dôkazy.

Dňa 22. októbra 2003 právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala súd o nariadenie pojednávania.

Dňa 27. októbra 2003 okresný súd uznesením č. k. 4 C 255/99-143 nariadil znalecké dokazovanie v odbore zdravotníctvo, choroby z povolania.

Dňa 8. decembra 2003 odporca zložil preddavok na znalecké dokazovanie.

Dňa 14. januára 2004 znalec doručil súdu vypracovaný znalecký posudok.

Dňa 9. februára 2004 súd uznesením č. k. 4 C 255/99-160 priznal znalcovi odmenu.

Dňa 24. februára 2004 sa odporca písomne vyjadril k znaleckému posudku.

Dňa 1. marca 2004 sa sťažovateľ a S. p. vyjadrili k znaleckému posudku.

Dňa 1. februára 2005 právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala súd o určenie termínu pojednávania.

Dňa 21. februára 2005 bolo nariadené pojednávanie na 18. marec 2005 a okresný súd požiadal Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Ž., o poskytnutie informácií o evidencii sťažovateľa v období, v ktorom bol nezamestnaný a súčasne súd požiadal S. p. a odporcu o oznámenie údajov ohľadom spôsobu výpočtu pravdepodobného zárobku sťažovateľa a o predloženie dokladov.

Dňa 2. marca 2005 odporca (po zmene obchodného mena: S., a. s., P.) doručil súdu pravdepodobný zárobok sťažovateľa v rozhodnom období.

Dňa 7. marca 2005 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Ž., oznámil súdu požadované údaje a v ten istý deň S. p. doručila súdu likvidačnú správu svojho právneho predchodcu.

Dňa 18. marca 2005 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom vyžiadania správy od ošetrojúcej lekárky sťažovateľa. Odporcovi bolo uložené doložiť výpočet pravdepodobného zárobku sťažovateľa za I. štvrtrok 1998.

Dňa 1. apríla 2005 odporca doručil súdu potvrdenie o výške zárobku sťažovateľa.

Dňa 7. apríla 2005 okresný súd vyžiadal správu od ošetrojúcej lekárky sťažovateľa MUDr. V. Z.

Dňa 14. apríla 2005 MUDr. V. Z. oznámila súdu požadované údaje.

Dňa 7. novembra 2005 advokát Mgr. R. G. doručil súdu „*oznámenie o zmene právneho zastúpenia*“ sťažovateľa.

Dňa 2. decembra 2005 okresný súd požiadal odporcu o doloženie výpočtu pravdepodobného zárobku sťažovateľa, sťažovateľa na doloženie dokladov o jeho príjme od marca 2005, S. p. o zaslanie kópie listu odporcu zo 7. marca 2000, spoločnosť A., spol. r. o., Ž., a spoločnosť V., a. s., Ž., na oznámenie zárobku sťažovateľa, z ktorého sa určila suma nemocenského počas jeho práceneschopnosti.

Dňa 19. decembra 2005 spoločnosť V., a. s., Ž., a odporca doručili súdu požadované doklady.

Dňa 21. decembra 2005 S. p. doručila súdu požadovaný list odporcu.

Dňa 16. januára 2006 spoločnosť A., s. r. o., B., doručila súdu požadované doklady.

Dňa 23. januára 2006 okresný súd urgoval sťažovateľa na splnenie výzvy z 2. decembra 2005.

Dňa 27. januára 2006 právny zástupca sťažovateľa doručil súdu požadované doklady.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prier'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie

účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní „o náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti“ vedenom pod sp. zn. 4 C 255/99, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako žalobca, dochádza k porušovaniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o nároku na náhradu za straty na zárobku, t. j. vec, ktorej povaha (spor o existenciu nárokov, ktoré môžu byť zdrojom príjmov sťažovateľa) si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a skončená (§ 100 ods. 1 OSP) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (pozri napr. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o nároku na náhradu za straty na zárobku po skončení práceneschopnosti môže v danej veci predstavovať určitý stupeň faktickej (vzhľadom aj na nutnosť znaleckého dokazovania) a právnej zložitosti vzhľadom na „sústavnú“ zmenu právnych predpisov a pretože rozhodnutie o nároku sťažovateľa si skutočne vyžaduje „dôslednú znalosť množstva právnych predpisov“. Doterajší neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať na vrub právnej alebo faktickej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho

ťaharchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek dôvodov nečinný v období od 23. decembra 1999 do 28. júna 2000 (šesť mesiacov), od 15. augusta 2000 do 11. septembra 2002 (dvadsaťpäť mesiacov), od 19. novembra 2002 do 27. októbra 2003 (jedenásť mesiacov), od 1. marca 2004 do 21. februára 2005 (takmer dvanásť mesiacov) a od 27. januára 2006 dosiaľ (šesť mesiacov). Okresný súd teda počas takmer šiestich rokov vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas označeného súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). K týmto priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Skutočnosť, že okresný súd čakal na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, „*ktoré bolo prijaté až v júni 2006*“, vzhľadom na zásadu *iura novit curia*, nebolo možné akceptovať.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk, ktoré odôvodnil aj tým, že v dôsledku neprimeranej dĺžky súdneho konania trvá

stav právnej neistoty a osoba zodpovedná za vzniknutú škodu na zdraví sťažovateľa tak jeho zákonný nárok v plnej výške neplní, čím sťažovateľ dlhodobo pociťuje priamu finančnú ujmu - po vzniku choroby z povolania nezanedbateľnú v jeho súčasnej osobnej a sociálnej situácii.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťúčením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťúčinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, ako aj na právnu zložitosť veci a na význam sporu pre sťažovateľa, teda aj na povahu veci, považuje za primerané v požadovanej sume 100 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti 2. júna 2006 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 31. júla 2006). Za tri úkony vykonané v roku 2006 patrí odmena v sume trikrát po 2 730 Sk a trikrát režijný paušál po 164 Sk, preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú sumu 8 682 Sk v zmysle vyhlášky

Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Ústavný súd preto o uplatnených trovách konania sťažovateľom rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. augusta 2006